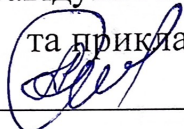

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 207 «Водні біоресурси та аквакультура»

Допускається до захисту
Завідувач кафедри аквакультури
та прикладної гідробіології

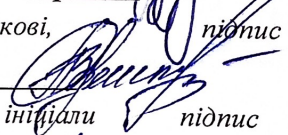

доцент, Олешко О.А.

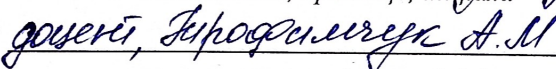
« 1 » 2021 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
АКВАКУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

Виконала Докова Олександра Володимирівна
прізвище, імя, по батькові, підпис

Керівник доцент, Олешко В.П.
вчене звання, прізвище, ініціали, підпис

Рецензент доцент, Гироденко А.М.
вчене звання, прізвище, ініціали, підпис

Я, Докова О.В., засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2021

ЗМІСТ

	стор.
Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача	
РЕФЕРАТ	
ABSTRACT	
ВСТУП	1
1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	4
1.1. Історичні аспекти розвитку світового рибного господарства	4
1.2. Рибне господарство України	10
2. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ	16
3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ	17
3.1. Сучасний стан морського рибальства	17
3.2. Сучасні рибні господарства	21
3.3. Рибне господарство річки Дунай та Придунайських водосховищ	25
3.4. Природно-заповідний фонд українського Придунав'я	29
3.5. Міжнародні угоди	36
ВИСНОВКИ	39
ПРОПОЗИЦІЇ	40
ДОДАТКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	49

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 207 «Водні біоресурси та аквакультура»

Затверджую

Гарант ОП «Водні біоресурси та
аквакультура» другого (магістерського) рівня
професор Гриневич Н.Є.
« 13 » 09 2021 року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувача

Дюкової Олександри Володимирівни
прізвище, ім'я та по батькові

Тема « Сучасний стан та тенденції
розвитку аквакультури в Україні »

Затверджено наказом ректора № 190/3 від 13.09.2021

Перелік питань, що розробляються в роботі.

Аналіз сучасного стану морського рибальства та рибних
господарств України. Аналіз рибного господарства річки
Вихідні дані (за необхідності) Дюкової та Гришинівський водосховища

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	04. 10. 2021	виконано
Методична частина	15. 10. 2021	виконано
Дослідницька частина	12. 11. 2021	виконано
Оформлення роботи	15. 11. 2021	виконано
Перевірка на плагіат	17. 11. 2021	виконано
Подання на рецензування	22. 11. 2021	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	25. 11. 2021	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи

Здобувач

Гриневич Н.Є.
підпис
підпис

Дюкова О.В.
вчене звання, прізвище, ініціали
прізвище, ініціали

Дата отримання завдання « 13 » вересня 20 21 р.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи магістра **Докової Олександри Володимирівни**

Сучасний стан та тенденції розвитку аквакультури в Україні

Структура та обсяг роботи. Робота магістра викладена на 56 сторінках комп'ютерного набору і містить 10 таблиць, 2 рисунки, 5 додатків. Структура роботи містить наступні розділи: вступ, огляд літератури, матеріали та методика виконання роботи, результати власних досліджень, висновки, пропозиції, список використаної літератури.

Мета та предмет досліджень: Метою даної магістерської роботи було проаналізовано основні тенденції і перспективи розвитку аквакультури в Україні та світі.

Результати досліджень. Встановлено, що щорічне споживання морепродуктів у світі на душу населення стабільно зростає. Це вказує на важливість розвитку світового рибного господарства як перспективного шляху забезпечення продовольством зростаючого населення нашої планети.

В даній роботі було визначено сучасний стан та тенденції розвитку світової аквакультури, рибного господарства України та стан річок і озер Нижнього Дунаю. В Україні перспективним напрямом удосконалення рибного господарства є створення більшої кількості сучасних рибних заводів з розведення та вирощування риби. Штучне зариблення водойм підрощеною молоддю цінних видів риб, отриманих у спеціальних розплідниках, сприятиме поліпшенню стану рибної продукції у внутрішніх водоймах України.

Ключові слова: світова аквакультура, водні гідробіонти, внутрішні водойми, марікультура, світова рибна продукція, Придунайські водосховища, Дунайській біосферний заповідник.

ABSTRACT

qualification work of the master Dokova Oleksandra Volodymyrivna

Current state and development of aquaculture in Ukraine

Structure and scope of work. The master's thesis is presented on 51 pages of a computer set and contains 10 tables, 2 figures, 5 appendices. The structure of the work contains the following sections: introduction, literature review, materials and methods of work, the results of their own research, conclusions, suggestions, list of references.

Purpose and subject of research: The purpose of this master's thesis was to analyze the main trends and prospects for the development of aquaculture in Ukraine and the world.

Research results. It is established that the annual consumption of seafood in the world per capita is growing steadily. This indicates the importance of the development of the world fisheries as a promising way to provide food for the growing population of our planet.

This paper identifies the current state and trends in world aquaculture, fisheries in Ukraine and the state of rivers and lakes of the Lower Danube. In Ukraine, a promising area for improving fisheries is the creation of more modern fish farms for breeding and rearing fish. Artificial stocking of reservoirs by young animals of valuable species of fish obtained in special nurseries will help to improve the condition of fish products in inland waters of Ukraine.

Key words: world aquaculture, aquatic organisms, inland waters, mariculture, world fish products, Danube reservoirs, Danube Biosphere Reserve.

ВИСНОВКИ

1. Основними джерелами рибного господарства є рибальство та рибництво, які забезпечують сировиною населення країни. Показники гідрохімічного режиму знаходяться в межах нормативів для водойм і річках рибогосподарського використання.
2. Державна програма з відновлення водних біоресурсів у внутрішніх водоймах України передбачає участь державних рибозплідників у відновленні рибних ресурсів найбільш великих внутрішніх водойм, призначених виключно для отримання рибопосадкового матеріалу.
3. Сьогодні найбільш перспективними для поповнення рибних запасів великих внутрішніх водойм вважаються тільки рослиноїдні риби. Поповнення іншими цінними промисловими видами, такими як короп, судак, щука, кефаль та інші, або дуже обмежене, або відсутнє взагалі.
4. В Чорному морі скоротився загальний улов, на це вплинула анексія Криму. Країна втратила не тільки важливі рибальські угіддя, а й значну частину промислового флоту. Марікультура дозволяє підвищити обсяги вирощування риби у внутрішніх прісноводних, солонуватоводних природних і штучних водоймах. В Україні стали штучно відтворювати мальків риб, для того щоб зариблювати їх у водойми, які втратили цінних видів риб.
5. Дунай кожного року удосконалюють: зариблюють цінні види риб не тільки в самій річці, а й у Придунайські водойми; в басейні річки здійснюються успішно міжнародні співробітництва, щодо режиму судноплавства; добре розвинуто туризм, що дозволяє людям насолоджуватися гарними краєвидами Дунайського заповідника.

ПРОПОЗИЦІЇ

щодо розвитку рибних господарств України:

1. Слід збільшити частку цінних видів риб (щуки, судака, європейського сома, кефалі піленгаса) в традиційній ставковій полікультурі. Альтернативною імпорту лососевих риб може стати розширення виробництва форелі в західних регіонах країни. Величезні перспективи відкриває культивування осетрових в садках, ставках, ЗРС, а також їх пасовищне вирощування в приморських водоймах півдня країни. Розширення масштабів і вдосконалення технологій культивування осетрових дозволить забезпечити виробництво делікатесних виробів: баликів, ікри та інше. Це насамперед пасовищне вирощування кефалевих риб, бичків та глоси в лагунах, вирощування калкана, устричні, мідійні, креветочні та інші господарства, які в умовах Чорного моря можуть забезпечувати високу продуктивність.

2. Для підвищення рибопродуктивності Азовського моря в нових умовах необхідно насамперед поповнити річковий стік, щоб збереглися нормальні умови для відтворення напівпровідних риб і знизити солоність моря, забезпечивши тим самим умови для нагулу коропових і осетрових риб.

3. Повинні бути також передбачені великомасштабні біомеліоративні і гідротехнічні роботи, пов'язані з обвалуванням заплавних ділянок заток та опріснених естуарних районів, створенням нерестово-вирощувальних господарств, будівництво рибоходів та інше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державного агентства меліорації та рибного господарства України (інтернет ресурс): <https://darg.gov.ua/>
2. Aquaculture development. 2. Health management for responsible movement of live aquatic animals. FAO Technical Guidelines for Responsible Fisheries. No. 5, Suppl. 2. Rome, FAO. 2007. 31p.
3. Состояние мирового рыболовства и аквакультуры – ФАО. Достижение целей устойчивого развития. Рим. – 2018.- 227 с.
4. Доклад возобновленной Конференции по обзору Соглашения об осуществлении положений Конвенции Организации Объединенных Наций по морскому праву от 10 декабря 1982 года, которые касаются сохранения трансграничных рыбных запасов и запасов далеко мигрирующих рыб и управления ими, Нью-Йорк, 23-27 мая 2016 года. Нью-Йорк, США. A/CONF. 2016. – 5. – 210 с.
5. Річний звіт про діяльність Ізмаїльського управління водного господарства з питань управління водними ресурсами за 2020 рік – Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю. Місце Ізмаїл, 2021 рік. – С. 5-26.
6. ПЛАН УПРАВЛЕНИЯ УКРАИНСКОЙ ЧАСТИ БАССЕЙНА НИЖНЕГО ДУНАЯ. - РАЗВИТИЕ ТРАНСГРАНИЧНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА В СФЕРЕ ИНТЕГРИРОВАННОГО УПРАВЛЕНИЯ ВОДНЫМИ РЕСУРСАМИ В ЕВРОРЕГИОНЕ «НИЖНИЙ ДУНАЙ». - Программа соседства Румыния-Украина, проект 2007. – С. 141-164.
7. Все про прибережні захисні смуги: Збірник науково-популярних статей / за ред. Р. Бабко, Т.Г. Чорної, М. Артюх, Р. Бабко, М. Кириченко, Т. Кузьміна, О. Лапочкіна, І. Лепеха, О. Мелень, Л. Міченко, О. Рубель, Т. Чорна, М. Яковлев – Одеса, 2007. – 112 с.
8. Валесян Л. А., География гидроэнергоресурсов и гидроэнергетики зарубежных придунайских стран, Ер., 1959;
9. Aquaculture development. 1. Good aquaculture feed manufacturing practice. FAO Technical Guidelines for Responsible Fisheries. No. 5, Suppl. 1. Rome, FAO. 2001. 47p.
10. Гидрологический ежегодник реки Дунай за 1969, Будапешт, 1970.
11. Даков В., Река Дунав и нейното стопанско значение за България, София, 1964.
12. Кейлин А. Дунай, Актуальные вопросы современного международного морского и речного права, в сб.: Советский ежегодник международного права. 1962, М., 1963, с. 78—109.

13. Aquaculture development. 3. Genetic resource management. FAO Technical Guidelines for Responsible Fisheries. No. 5, Suppl. 3. Rome, FAO. 2008.125 p.
14. Use of wild fish as feed in aquaculture. FAO Technical Guidelines for Responsible Fisheries. No. 5, Suppl. 5. Rome, FAO. 2011.79 p.
15. Ecosystem approach to aquaculture. FAO Technical Guidelines for Responsible Fisheries. No. 5, Suppl. 4. Rome, FAO. 2010. 53p.
16. Парижское соглашение (интернет ресурс): http://unfccc.Int/files/essential_background/convention/application/pdf/russian_paris_agreement.pdf.
17. Watson, R.A. is Tidd, A. Mapping nearly a century and a half of global marine fishing: 1869-2015. Marine Policy: 2018.- 93.- С. 171-177.
18. Rojas, A. и Wadsworth, S. Обзор садковой аквакультуры: Латинская Америка и Карибский бассейн.//Региональные обзоры и всемирное обозрение. «Технический доклад ФАО по рыбному хозяйству». №. 498. Рим, ФАО. 2010.- С. 75-104.
19. Ye, Y., Barange, M., Beveridge, M., Garibaldi, L., Gutierrez, N., Anganuzzi, A. is Taconet, M. 2017. FAO's statistic data and sustainability of fisheries and aquaculture: comments on Pauly and Zeller (2017). Marine Policy,81: 401-405.
20. WTO (World Trade Organization). World Trade Statistical Review 2017. Geneva, Switzerland. 2017.-125 с.
21. Інститут рибного господарства та екології моря. (інтернет ресурс).- <http://irem.org.ua/5p.news.html>
22. Форелевий завод «Лопушно».- <https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/forelevyj-zavod-lopushno-planuye-vselyty-do-vodojm-180-tys-ekzempliariv-molodi-ryb/> (інтернет ресурс). 2019.
23. Державна установа «Новокаховський рибоводний завод частикових риб».- <https://pivdenukraine.com.ua/> (інтернет ресурс). 2018-2019.
24. ФАО. 2020. Состояние мирового рыболовства и аквакультуры – 2020. Меры по повышению устойчивости. Рим, ФАО.
25. КОНКУРЕНТ інформаційне агентство.(інтернет ресурс).- <https://konkurent.ua/publication/74311/volin-mogla-b-goduvati-ribou-vsu-evropu-reportazh-iz-forelevogo-gospodarstva-video/>
26. ЕНЦИКЛОПЕДІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ. – ENCYCLOPEDIA OF MODERN UKRAINE. (інтернет ресурс). - https://esu.com.ua/search_articles.php?id=19549
27. UKRAINER. – (інтернет ресурс). - <https://ukrainer.net/rybalky/>

28. ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПЛАН ДІЙ ЩОДО ОСЕТРОВИХ. - КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ДИКОЇ ФЛОРИ ТА ФАУНИ І ПРИРОДНИХ СЕРЕДОВИЩ ІСНУВАННЯ. - Страсбург, 27 – 30 листопада 2018 року. 30-33 с.
29. ВИЧЕРПНО. – Інформаційне видання Черкащини (інтернет ресурс). - <https://vycherpno.ck.ua/>
30. INSTITUTE OF FISHERIES of the national academy of agrarian sciences of Ukraine. (інтернет ресурс). - <https://if.org.ua/index.php/en/>
31. Азовське басейнове управління державного агентства меліорації та рибного господарства. – (інтернет ресурс) <https://azov.darg.gov.ua/>
32. Андрущенко А.І., Балтаджи Р.А. та ін. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів. – К., 1998. – 122 с.
33. Шерман И.М. Рыбоводство на малых водохранилищах.- М.:Агропромиздат,1988.–56с.
34. Шерман І.М. Ставовє рибництво. – К.: Урожай, 1994. – 256 с.
35. <http://www.rada.gov.ua> - сайт Верховной рады України, где представленные официальные переводы конвенций, ратифицированных Украиной.
36. ФАО. 2008. Международный план действий по предупреждению, сдерживанию и ликвидации незаконного, несообщаемого и нерегулируемого промысла. Рим. 28 с.
37. ФАО. 2016. Продовольствие и сельское хозяйство. Основы выполнения «Повестки дня в области устойчивого развития на период до 2030 года». Рим. 42 с.
-